

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-10-04

SBN 2023-10-24

Diarienummer SBF-2023-01379

Handläggare

Anna Stenlöf

Telefon: 031-368 09 55

E-post:

anna.stenlof@stadsbyggnad.goteborg.se

Delredovisning av förslag till Övergripande inriktning samordnad stadsutveckling, ÖISS, version oktober 2023

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Förvaltningen får i uppdrag att, enligt inriktningen i tjänsteutlåtandet, vidareutveckla underlaget för Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling i samarbete med berörda förvaltningar.

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden har i sitt reglemente ansvar för att ta fram underlag för prioriteringar för hur staden ska utvecklas över tid, inklusive överväganden kring ekonomi och genomförbarhet. Detta ska göras för beslut i kommunfullmäktige.

Detta är en delredovisning till stadsbyggnadsnämnden. Ärendet avser ett första förslag till planerings- och prioriteringsunderlag, som getts arbetsnamnet ”Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling”, samt tre kunskapsunderlag som sammanfattar de omständigheter som ligger till grund för den föreslagna övergripande inriktningen. Syftet med Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling är att det ska utgöra ett prioriteringsunderlag.

Förvaltningen har arbetat fram ett första förslag till metod att analysera, sortera och prioritera kända stadsutvecklingsinitiativ givet politiskt hittills fattade beslut. Vidare har förslag till kunskapsrapporter sammanställts som syftar till att kunna utgöra underlagsmaterial inför beslut i kommunfullmäktige. Underlagen fokuserar på att ge en samlad bild av viktiga förutsättningar för genomförande av planerade större stadsutvecklings- och investeringsprojekt och för att upprätthålla kapacitet och funktion för dagens behov. Viktiga drivkrafter bakom stadsutvecklingen är befolkningstillväxten, men även de miljö- och klimatutmaningar som staden står inför.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kommunen agerar värdeskapande genom stadens investeringsverksamhet. Göteborgs Stad investerar bland annat i infrastruktur, parker, lokaler för förskolor, skolor, kultur, idrott- och föreningsverksamhet. Dessa investeringar är oftast en förutsättning för all

stadsutveckling, men i vissa fall kan strategiska investeringar frigöra stora värden och skapa önskade och nödvändiga effekter.

Kommunens samlade investeringar skulle dock, om de genomförs enligt nomineringsunderlaget för 2024, medföra finansiella risker genom bland annat en ökad ränterisk för kommunen. De ökade kapitalkostnaderna som de sammanlagda investeringsnomineringarna medför skulle också innebära att det blir svårt att över tid omhänderta de ökade kapitalkostnader som uppstår, och samtidigt upprätthålla resultatmålet om 2 procent, utan att detta undantränger andra kommunala verksamhetsbehov. Därtill kommer ökade kostnader för behov av drift och underhåll till följd av ökade volymer.

Den totala nominerade investeringsvolymen bedöms samtidigt vara större än vad som är realistiskt att förvänta sig att staden har möjlighet att realisera. Idag saknas en samordning av investeringsnomineringarna ur såväl ett finansierings- som prioriteringsperspektiv. En viktig förklaring till denna avsaknad är att det saknas ett gemensamt prioriteringsunderlag utifrån en etablerad styrningsprocess. Det har tidigare inte heller funnits ett utpekat ansvar för en sådan samordning.

Mot bakgrund av dessa förhållanden kommer det att bli nödvändigt att etablera gemensamma principer för prioriteringar för att möjliggöra en ekonomiskt långsiktigt hållbar stadsutvecklingstakt. Den Övergripande inriktningen för samordnad stadsutveckling kan bidra till den långsiktiga investeringsplaneringen inom ramen för den årliga budget- och nomineringsprocessen. Detta kan ske genom att investerande nämnderna i sitt nomineringsarbete förhåller sig till prioriteringarna i den övergripande inriktningen för samordnad stadsutveckling. Därigenom kan en högre grad av samordning nås vad gäller de långsiktiga bedömningarna av investeringsbehov och ambition. De nominerande förvaltningarna påtalar samtliga värdet av en högre grad av samordning för att kunna klara sina respektive deluppdrag i staden och minimera risker för förgäveskostnader.

Bedömning ur ekologisk dimension

Arbetet med Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling utgår från att stärka förutsättningarna för att kraftsamla stadens resurser även för att infria mål ställda med beaktande av en ekologisk dimension. Det sker genom att i underlag till stöd för beslut om prioriterad utvecklingsinriktning lyfta fram bedömda ekologiska prioriterade nyttor. Konkretkan ett exempel vara att värdera stadsutvecklingsinitiativ utifrån perspektiv formulerade i stadens miljö- och klimatprogram.

Bedömning ur social dimension

Arbetet med Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling utgår från att stärka förutsättningarna för att kraftsamla stadens resurser även för att infria mål ställda med beaktande av en social dimension. Vid arbetet med Övergripande Inriktning för samordnad stadsutveckling är översiktsplanens princip om jämlik tillgång till stadens resurser central. Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling kommer att kunna utgöra ett styrmedel för att nära, sammanhållen och robust stad.

Bilagor

1. Förslag till Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling, ÖISS, version oktober 2023
2. Kunskapsunderlag Bebyggelseutveckling
3. Kunskapsunderlag Genomförandeförutsättningar
4. Kunskapsunderlag Ekonomisk och finansiering

Ärendet

Av reglementet för stadsbyggnadsnämnden framgår att nämnden ska ansvara för att ta fram underlag för prioriteringen för hur staden ska utvecklas över tid, för beslut i kommunfullmäktige. Underlaget skall inkludera överväganden kring ekonomi och genomförbarhet avseende stadens samlade åtagande för utveckling och förvaltning av staden.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Enligt stadsbyggnadsnämndens reglemente ansvarar nämnden för att ta fram underlag för prioriteringen av hur staden ska utvecklas över tid, inklusive överväganden kring ekonomi och genomförbarhet. Beslut om prioritering sker slutligen i kommunfullmäktige. Förvaltningen vill i detta ärende göra en delredovisning till nämnden kring det underlag som hittills har arbetats fram kring att samordna gemensam stadsutveckling och investeringsplanering.

Ärendet avser ett förslag till planerings- och prioriteringsunderlag som getts arbetsnamnet Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling, samt tre kunskapsunderlag som sammanfattar de omständigheter som ligger till grund för den föreslagna övergripande inriktningen.

Översiktsplanen utgör ett viktigt underlag för den Övergripande inriktningen för samordnad stadsutveckling. Ett ledord i översiktsplanen är att kraftsamla där det gör skillnad. Genom prioriteringar och en väl analyserad planering kan stadens resurser bli mer jämlikt tillgängliga. Ett genomförande av översiktsplanen kräver att stadsutvecklingen uthålligt följer översiktsplanens utvecklingsinriktning med dess prioriterade strategier och geografiskt kopplade utbyggnadsstrategi. Många aktörer är inblandade i stadsutvecklingen och en kraftsamling förutsätter en bred samverkan mellan alla berörda aktörer. I detta uppdrag beskrivs och bedöms Göteborgs Stads del av utvecklingen av staden.

Idag saknas en samordning av investeringsnomineringarna ur såväl ett finansierings- som prioriteringsperspektiv. En viktig förklaring till denna avsaknad är att det saknas ett gemensamt prioriteringsunderlag utifrån en etablerad styrningsprocess. Det har hittills inte funnits ett utpekat ansvar för en sådan samordning.

Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling avser att vara ett av flera underlag i en taktisk planeringsprocess, som avser komplettera andra ledningsprocesser i staden. Detta genom att säkra samordning och genomförandeförutsättningar för stadsutvecklingen i ett tidigt skede. Förslaget Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling kompletterar därmed den information som behövs för att mera samordnat nominera behov av resurser, såväl verksamhetsresurser som investeringsresurser.

Metod och omfattning

Arbetet med framtagandet av denna första version av förslag till Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling har skett parallellt med det pågående arbetet att utveckla nya arbetsprocesser för taktisk planering. Detta är ett nytt arbetssätt i en ny nämndorganisation. Arbetet har organiserats av stadsbyggnadsförvaltningen och genomförts tillsammans med representanter för följande organisationer: kretslopp &

katten, Göteborg Energi AB, idrott och föreningsförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, stadsledningskontoret, samt exploateringsförvaltningen.

Underlaget baseras på en inventering av pågående och planerade stadsutvecklingsinitiativ och systemviktiga åtgärder i vid bemärkelse. Inventeringen har resulterat i ett omfattande råmaterial som har kategoriserats, tematiserats och analyserats. Det sorterade informationsmaterialet har sedan legat till grund för analysen som presenteras i form av tre kunskapsunderlag.

Genom ett stort antal kontakter med kolleger i olika delar av kommunens organisation har information och en successiv analys sammanställts. Arbetet har utgått från uppdaterade prognoser avseende exempelvis befolkningsutveckling och bostadsbyggande och särskilt underlag från kretslopp och vatten. Tidigare fattade kommunfullmäktige beslut utgör ett viktigt underlag för arbetet.

När det gäller underlag för frågor om kommunal ekonomi har analyser gjorts av olika nämnders investeringsnomineringar 2024.

Metoden för framtagandet av kommande versioner behöver utvecklas vidare. Till denna första version har tiden varit överordnad och det har varit ett intensivt arbete med att få fram tre kunskapsunderlag och ny produkt i staden; Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling.

Prioriteringsnycklar

Med stöd av analyserna från kunskapsunderlagen, har ett sammanvägt förslag till sortering och prioritering av stadsutvecklingsinitiativ tagits fram. Prioriteringsnycklarna utgörs av måluppfyllelse, mognadsgrad och resursutrymme. Denna prioriteringsgrund har sin utgångspunkt i hur väl en åtgärd eller ett stadsutvecklingsinitiativ bedöms bidra till de övergripande inriktningarna i översiktsplanen, kommunfullmäktiges budget och andra relevanta styrdokument för stadsutvecklingen.

För att nå målet om en hållbar stad har tre strategier i översiktsplanen prioriterats: att planera för en nära, sammanhållen och robust stad. De tre strategierna kompletterar varandra och ska användas tillsammans.

Förvaltningen har kommit fram till fyra övergripande prioriteringar:

1. Gör klart det som är påbörjat,
2. Eftersträva god planeringsberedskap och geografisk balans,
3. Prioritera systemviktiga åtgärder för en robust stad samt,
4. Iaktta ekonomisk försiktighet.

Stadsutvecklingsinitiativen har sedan kategoriserats och sorterats i enlighet med ovan prioriteringar.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

För att Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling ska fungera som ett vedertaget styrinstrument krävs gemensamt etablerade processer och arbetssätt inom och över förvaltningsgränserna i Göteborgs stad. Arbetet med att utveckla dessa processer behöver ske parallellt med framtagande av kommande versioner av Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling.

Förvaltningen bedömer att nästa arbetsuppgift är att ta sig an möjligheten att utveckla en ändamålsenlig metod för att bistå med scenarioanalyser vid prövning av olika inriktningar av stadsutveckling samt att fortsätta med arbetet att mera genomgripande analysera ekonomiska effekter av olika inriktningsalternativ för kommunens ekonomi i stort.

Förvaltningens bedömning är att Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling behöver kompletteras och bearbetas vidare innan ärendet lyfts till kommunfullmäktige. Kompletteringar behöver göras med avseende på om det finns möjlighet att starta fler initiativ än de som anges i Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling. En sådan analys, i samverkan med övriga förvaltningar, behöver beakta stadens arbete med stora reinvesteringssvolymerna och drift- och underhållsuppdrag samt politiska mål och uppdrag. Ett annat område att komplettera analysen med avser de stora åtaganden staden står inför avseende behov av lokaler för kommunens olika verksamheter.

Förvaltningen behöver vidare förtydliga och identifiera principer för vilka initiativ som ska redovisas i underlaget. Förutsättningar för och motiv till att eventuellt avbryta initiativ behöver utvecklas.

Henrik Kant

Jenny Adler

Stadsbyggnadsdirektör

Avdelningschef Strategi och taktik